Ner 269. ROK 1841. SRODA 24 LISTOPADA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Dziś Jana z Krzyża Wyzn.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Dziś Darosław.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiéj	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rożne nwagi
22	6	27" 4' 761	+ 2° 2	2''' 14	Pl Zachodni słaby	Pogoda z Chmurami	
	2	4, 382	+ 7, 4	2, 79	ZPł Zachodni słaby	Chmury	
	10	4, 189	+ 4, 4	2, 61	Północny słaby	„	

Wiadomości zagraniczne.

— Paryż 6 Listopada. —

Program przedstawiony przez pana Duvergier de la Hauranne w broszurce pod napisem: »O stanie obecnym stronnictw, i potrzebie tranzakcyi między niemi,« o której już kilkakrotnie wspominaliśmy, dobrze jest widziany przez wszystkie stronnictwa konstytucyjne i prawdopodobném jest, że program ten utworzy podstawę koalicyi, do któréj gabinet będzie musiał przyłączyć się aby nie być przez nią zwalonym. Zapewniają, że na odbytéj wczoraj radzie gabinetowéj, pod przewodnictwem króla, była mowa o powiększeniu ciała wyborczego, przez nadanie prawa głosowania, wszystkim obywatelom którzy się kwalifikują do zasiadania i głosowania w sądzie przysięgłych. Ale za to jak zapewniają, pan Guizot niechce ani słyszeć o powiększeniu liczby urzędów odejmujących prawo zasiadania w izbie deputowanych, i również nie okazuje się skłonnym do zaprowadzenia jakiéjbądź zmiany w prawie wrześniowém, bo obawia się, że próżnia jakakolwiek w tém prawie, uważaném za nieodbicie potrzebne, więcéj jeszcze wzburzyłaby gorliwość przeciwników i ułatwiłaby im dalsze szarpanie części tegoż prawa. Ten opór jest naturalnie dla autorów i stronników programu pana Duvergier jednym więcéj powodem, do zaciętego obstawania przy swoich wymaganiach, bo jak to łatwo postrzedz, że nie tyle im idzie o tranzakcyą którą za dewizę swoją obrali, ile to żeby zasypiający duch opozycyi wzmocnić.

Oczekujemy tu z natężoną niecierpliwością rezultatu dwóch wielkich środków, na które Espartero prawie jednocześnie odważył się, to jest rozwiązania junt istniejących w Katalonii, Walencyi, Aragonii i innych prowincyach, i zniesienia przywilejów baskijskich i nawarskich w wielu głównych punktach. Dekret w tym ostatnim przedmiocie zniweczy dotychczasową konstytucyę gmin, i prowincyi w kraju basków, i przez to wprawdzie obraża tylko interessa nielicznych patrycyuszów, których przywileje niszczy z korzyścią wolności wyborów i innych interesów ogółu obywateli, ale do tego liczyć jeszcze należy wprowadzanie ceł nadgranicznych, które u basków uchodzą za nieznośny ucisk, i którym oni nigdy nie poddadzą się, bez zawarowania zmiany na przyszłość jeśliby konieczność jéj uznali. O monopolu tytoniu i soli tym razem nie było wcale mowy, ale z pewnością można przepowiedzieć, że to wszystko niedługo nastąpi, jeśli pierwsze próby wprowadzenia ogólnego prawa Hiszpanii udadzą się pomyślnie. Postanowienie które nakazuje juntom rozwiązać się, ponieważ szybkie przytłumienie

powstania, usunęło powód ich zebrania się, jest niewątpliwie mniéj ważném, ale należy się jednak obawiać że przynajmniéj w Barcelonie, znajdzie opór, gdzie władze przez szałone postanowienie zniesienia samowolnego cytadelli, wpadły w stan wysokiéj exaltacyi.

— Londyn 6 Listopada. —

W dniu 31 października wieczorem przyszło w Dublinie do dość ważnych oranżystowskich niespokojności. Na dwa dni pierwéj miała już miejsce w teatrze demonstracya oranżystowska, którą jak mówią raporta dzienników angielskich, lord námiestnik hrabia Grey ukłonem i uśmiechem miał zachęcać. W sobotę wieczorem zebrało się około 300 oranżystów przebiegając ulice z okrzykami bijąc ludzi którzy niechcieli łączyć się z niemi. Przy jednym moście gdzie było zgromadzonych wielu węglarzy i robotników portowych, kilka głosów zawołało: »wiwat O'Connell!« ale oranżyści uderzyli na nich i pobili. Powstała gwałtowna walka, która skończyła się ucieczką oranżystów. Potrzeba było konnéj policyi, aby położyć koniec walce która powstała teraz między kilku tysiącami ludzi, podczas gdy oranżyści ciągle masami przebiegali ulice ale z powodu silnych patrolów nie mogli już znacznych nieporządków szerzyć. Jeden z ich przywódzców, Smith, z trudnością został schwytany, i do więzienia zaprowadzony. Czy kto poległ i wielu jest ranionych, nic donoszą.

Jeden z Birminghamskich dzienników utrzymuje z wiarogodnego źródła, że minister spraw wewnętrznych sir James Graham, objawił zamiar przedłożenia parlamentowi podobnéj zmiany w podatkach kościelnych, jak ta którą hrabia Spencer, (lord Althorp) projektował kiedy był kanclerzem izby skarbowéj. Pan J. Grubb, bogąty kwakier w Clommoll, pozwolił sobie zabrać i przedać przez publiczną licytacyę powóz i konie, a nie chciał zapłacić podatku kościelnego.

Tutejsze towarzystwo zajmujące się uwalnianiem osób za drobne długi uwięzionych; w ciągu przeszłego roku za 5227 f. st. uwolniło 2030 osób których długi wynosiły w przecięciu po 2 1/2 f. st. Niedawno jeszcze uwolniono 111 takich dłużników, między któremi było 93 ojców familii za 324 f. st.

W ciągu dwóch tygodni ma być zaprowadzoną linia telegraficzna między Londynem i Dover; składać się ona będzie z 13 stacyi i wprowadzony w niéj będzie system który od 14 lat z najpomyślniejszym skutkiem używany jest na linii między Holyhead i Liwerpool. Za pomocą tego systemu w 18 minutach depesza odbywa 70 mil angielskich drogi.

Wczoraj o godzinie 3, część wieży w Tower, w któréj ogień wybuchł zapadła się z przerażającym trzaskiem, na szczęście nikt nie został uszkodzonym.

Podług *Globe* przez uniewinnienie Mac Leoda i uwolnienie Grogana jeszcze nie wszystkie powody ważnych zatargów między Anglią i Stanami Zjednoczonemi zostały usunięte. »Prezydent związku, mówi ten dziennik, podług twierdzenia niektórych dzienników amerykańskich, zamierza wprawdzie przeznaczyć, Mac Leodowi za niesłuszne uwięzienie, i oskarżenie pewne wynagrodzenie, ale zarazem postanowił przedstawić Anglii następujące żądania: 1) Wynagrodzenie dla właściciela zniszczonego paropływu *Caroline*, dla rodziny zamordowanego Durfée, i dla pułkownika Grogan nieprawnie schwytanego na ziemi Stanów Zjednoczonych; 2) Wynagrodzenie za nieprawnie zabrane okręta handlowe amerykańskie, przez statki krążące angielskie przy brzegach afrykańskich; 3) Opuszczenie spornego gruntu przynależnego Stanom Zjednoczonym podług traktatu z roku 1786, a to przed dniem czwartym lipca przyszłego r.; 4) Uznanie linii granicznéj od gór skalistych aż do oceanu spokojnego. To podług twierdzenia owych dzienników, są kwestye od których rozwinięcia zależy wojna albo pokój. Anglia musi przystać na żądanie wynagrodzenia i ustąpienia, inaczéj rząd amerykański będzie musiał użyć odwetów. Najprzód zajmie wyższą Kanadę, a potém prowadzić będzie wojnę przeciw anglikom na ladzie i morzu « Mimo to ton dzienników angielskich względem Stanów Zjednoczonych, po ostatnich doniesieniach bardzo się stał łagodnym i pojednawczym.

— Dnia 9 Listopada. —

Wszystkie dzienniki wyszły dziś po drugi raz aby donieść krajowi jak najspieszniéj o szczęśliwym wypadku, że J. K. Mość wydała na świat syna, który teraz jako następca tronu, zajął miejsce pierworodnéj xiężniczki, albowiem podług praw angielskich, potomkowie męzcy pierwszéj linii, mają pierwszeństwo przed potomkami żeńskiemi tejże linii, chociażby te ostatnie były w wieku starszemi, i tylko potomstwo żeńskie pierwszéj linii, na pierwszeństwo przed potomstwem męzkiem drugiéj linii, druga linia bowiem wtedy dopiero ma prawo dziedzictwa

kiedy zupełnie potomstwo męzkie i żeńskie pierwszéj linii wymiera; czyli innemi słowami, w jednakowych liniach, czy to zstępnych czy ubocznych, potomstwo męzkie ma zawsze pierwszeństwo przed żeńskiem, a linie poboczne w tenczas dopiero dostają się do następstwa tronu, kiedy linia zstępna zupełnie wygaśnie. Męzki następca tronu nosi tytuł xięcia Kornwalii i Wallii.

Sir Robert Peell rozpoczął swoje reformy finansowe przez to, że mianował komissyę, która ma dać zdanie względem środków zmniejszenia kosztów poboru dochodów skarbowych. Na czele téj komissyi znajduje się lord Granville Somerset.

Podług twierdzenia jednego z dzienników torysowskich, rząd zamierza użyć niezmierną summę pieniędzy na wzmocnienie fortyfikacyi w Gibraltarze.

Pożary trwają w Anglii wniepokojący sposób. W Manchester spaloną została przędzalnia bawełny. Szkoda cenioną jest na dwadzieścia tysięcy f. st.

W dniu 29 października lord Palmerston przyjmował w Sligo w Irlandyi, deputacyę stronnictwa liberalnego z miast i z hrabstwa tego imienia, i na podany mu adres odpowiedział mniéj więcéj jak następuje: »Naszym wielkim celem względem Irlandyi było, wymierzać jéj sprawiedliwość, nadać bezstronną administracyą i co się tycze praw i przywilejów, postawić ją na równi z resztą królestwa. Zadowolenie i powszechna spokojność które w ostatnich czasach panowały w tym kraju, dowodzą dostatecznie że nasze usiłowania nie były bezowocnemi, i zgadzam się w tym z panami, że zasady podług których postępowaliśmy, muszą zawsze pozostawać i przez każdy rząd być utrzymywanemi.« Mieszkańcy w Sligo chcieli urządzić publiczną ucztę dla lorda Palmerston, ale on odmowił przyjęcia jéj. z powodu że niezwłocznie musi udać się do Londynu.

Morning Herald zapewnia że Don Carlos posłał pełnomocnika do Paryża, w celu układania się tam w przedmiocie połączenia jego syna z królową Izabellą.

Towarzystwo przeciw prawu zbożowemu, zamierza wkrótce rozpocząć swoje operacye przez zwołanie kongresu w Manchester. Tymczasowo we wszystkich większych miastach mówcy i dzienniki gorliwie zajmują się zjednaniem dla swoich zamiarów innych klass ludu. Z drugiéj strony tymczasem 13 członków izby wyższéj, między temi trzéj xiążęta, a mianowicie członek gabinetu xiążę Buckingham i wielka liczba rozmaitych posiadaczy gruntowych, wzajemnie zobowiązało opierać się wszelkiéj zmianie w istniejącém prawie zbożowem, ponieważ każda chociażby najmniejsza zmiana, doprowadziłaby wkrótce do zupełnego zniesienia cła. Między temi obrońcami istniejącego prawa, ma być wielu wigów. Ale właśnie ta zgodność między ludźmi najsprzeczniejszych zdań politycznych, w sprawie gdzie idzie o ich osobistą korzyść, musi interesowi posiadaczy ziemskich więcéj szkodzić niż pomagać w opinii publicznéj, i chociażby ich były sta, nie byliby oni w stanie przeszkodzić modyfikacyi, i to znakomitéj, podobnie jak Winchelsea, Whitheral, Knathbull i ich stronnicy nie mogli przeszkodzić emancypacyi katolików. Potężnem także wsparciem dla związku przeciwnego prawu zbożowemu, są ciągle trwające pożary na wsiach, które naturalnie między właścicielami ziemskiemi i dzierżawcami szerzą postrach i podobnie jak tegóż rodzaju wypadki w 1830 r. muszą ich uleglejszemi czynić.

W Liverpool zebrało się zgromadzenie wszelkich klas i wszelkich stronnictw politycznych, które się w sposób najzupełniéj stanowczy oświadczyło przeciw nowym rozporządzeniom względem ubogich. *Times* w skutku tego ostrzega pana Peel aby niedał się namówić Grahamowi, do upierania się przy tém nienawistném prawie przeciw stanowczéj woli narodu. Wprawdzie zadziwiającém jest że właśnie Liverpool, jedyne z pomiędzy znaczniejszych miast, w którém przy nowych wyborach municypalnych większość wypadła na stronę konserwatystów, czynnie występuje w szranki przeciw temu prawu.

— *Madryt 27 Października.* —

Jeneralny inspektor milicyi narodowéj królestwa, Don Valentin Ferraz przedstawił rejentowi pod dniem 19, projekt do rozporządzenia, przez które cała narodowa milicya zamieniona zostanie w ruchomą. Zarazem wyraża on nadzieję, że rejent to rozporządzenie potwierdzi. Siłę narodowéj milicyi podaje on na 975 batalionów, 72 szwadrony, 79 kompanii artyleryi i 17 kompanii saperów, w ogóle blizko 917,000 ludzi; z których 250,000 piechoty, 11,000 kawaleryi i stósowna liczba artyleryi dobrze uzbrojona, i wyuczoną jest. Powiększéj części milicya ta składa się z wysłużonych żołnierzy którzy jak przedmowa do rozporządzenia opie-

wa, nowe jeszcze zbiorą wawrzyny, tam gdzieby groziło niebezpieczeństwo narodowym ustawom, lub w najodleglejszéj części świata gdzieby wezwani byli.« W każdéj prowincyi mają być przeto postanowione mobilizujące junty, które składać się będą z każdego respective jenerał-kapitana lub jenerał-komendanta, z naczelnika politycznego, z podinspektora narodowéj milicyi z intendentów, 2 członków prowincyonalnéj deputacyi i z dwóch drugich członków ajuntamiento stołecznego miasta. Wszyscy nieżonaci milicyanci nie mający lat 40, należeć będą do szeregów ruchomych jakoteż wszyscy uwolnieni żołnierze którzy zechcą wrócić do służby. Urzędnicy także należą do służby. Ta milicya postawioną zostanie na stopie wojennéj rząd zawarował sobie prawo, wysłania jéj na wszelkie punkta, które za stósowne uzna, albo utworzenia z niéj rezerwy, lub też przeznaczenia na obsadzenie fortec. Na teraz jak wnosi jeneralny inspektor, możnaby się ograniczyć na obsadzeniu milicyą warowni nadbrzeżnych i wewnętrznych, jakoteż i większych miast, ażeby tym sposobem uwolnione od tego liniowe wojsko, do operacyi w polu użytem być mogło, i jednocześnie milicyą z tyłu armii rozstawić, aby z niéj utworzyć rezerwowe korpusy, między Madrytem Saragossą i Burgos. *Eco del Comercio* bardzo za tym planem przemawia, żąda jednak, aby 600,000 milicyi zostało zmobilizowane, a 300,000 ma pozostać jako rezerwy, »aby w obliczu Europy nadać sobie wrażającą poszanowanie i imponującą postawę.« »To jest« mówi ten dziennik »najlepsza odpowiedź, jaką lud Kastylski przedstawić może na obelgi i wyzywania swoich zewnętrznych i wewnętrznych nieprzyjacioł.«

Republikanie domagają się głośno, aby tu w Madrycie zaprowadzono nadzór bezpieczeństwa, nakształt znajdującego się w Barcelonie. Rząd przez to w wielkim znajduje się kłopocie.

— *Dnia* 31 *Października.* —

Nadzwyczajny dodatek do dzisiejszéj gazety dworskiéj, zawiera urzędowy raport jenerała Evariste san Miguel do ministra wojny o przejściu O'Donnella do Francyi. — Między innemi odebrano oddziałowi, który z O'Donnellem przeszedł do Francyi, 773 karabinów, 12 flint, 1 pistolet, 749 bagnetów, 66 pałaszy konnych, 77 pieszych, 9 trąb, 2 bębny, 372 patrontaszy, i tyleż pasów, od bagnetów i patrontaszy 78 pendentów, 140 przedmiotów ekwipowania jazdy, 585 pak ładunków, 19 skrzyń od tychże po 50 pak, 28 koni.

— *Dnia* 1 *Listopada.* —

Journal des Débats zawiera co następuje: Nie otrzymaliśmy ani dzienników ani listów z Barcelony; ale nadeszłe przez Perpignan wiadomości donoszą, że po ukończeniu zniesienia części cytadelli przyległéj miastu, spokojność zupełna przywróconą została.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 22 do dnia 23 Listopada.

Bystrzonowski Max ob., Kawecka Matylda ob., Fugielski Sylwester, Ratkiewicz Konstanty ob., Bobrowska Maryanna ob., z Polski; — Dwernicki Klet ob., Tschernoff, Tatiszczew Baily szamb, ces. ross., z Galicyi; — Vawsitart Georg, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Stokowska Marya, do Polski; — Tomkowicz Apolinary ob., Dąbski Władysław ob., Konopka Kunegunda ob., do Galicyi.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 5,836.

WYDZIAŁ DOCHODÓW PUBLICZNYCH I SKARBU W SENACIE RZĄDZĄCYM

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i jego Okręgu.

W dopełnieniu postanowienia Senatu Rządzącego z d. 8 października r. b. N. 5145 D. G. podaje do wiadomości powszechnéj, iż w d. 25 listopada r. b. odbywać się będzie licytacya przez deklaracye sekretne dzierżawy trzech letniéj kalkusarni skarbowéj pod Skałką przy Krakowie istniejącéj, za cenę do licytacyi oznaczonym został czynsz dotychczasowy wynoszący rocznie złp. 455 gr. 10. Ktokolwiek jest w chęci ubiegania się o tę dzierżawę, winien w dniu powyżéj wyszczególnionym do godziny 2 z południa, złożyć na ręce Senatora prezydującego w Wydziale Dochodów Publicznych i Skarbu deklaracyą zapieczętowaną, zastosowaną do wzoru w *Dzienniku Rządowym* N. 113 i 114 zamieszczonego i uzyskać z kassy głównéj poświadczenie na tejże deklaracyi, iż tytułem *vadii* zapłacił namienionéj kassie złp. 46.

Kraków d. 5 listopada 1841 r.

A. Wężyk.

(3r.) *Nowąkowski* Sekretarz.